

KONYA ASILLI MEŞHURLAR - 6

NAMIK KEMAL

(21 ARALIK 1840 - 2 ARALIK 1888)

Mehmet Ali UZ - Serdar CEYLAN

Tekirdağ'da doğdu. Asıl adı Mehmet Kemal'dir. Babası II. Abdülhamid'in müneccimbaşlarından **Mustafa Âsım Bey**'dir. Mustafa Âsım Bey'in babası, II. Selim'in başmağbeyncisi **Şemsettin Bey**, onun da babası Kaptan-ı Derya şair **Ratip Ahmet Paşa**, onun da babası İran savaşlarında şehit düşen **Topal Osman Paşa**'dır. Bilinen en eski atası Topal Osman Paşa'nın babası **Konyalı Bekir Ağa** adında bir zattır. Bu sebeple Namık Kemal aslen Konyalı bir aileye mensuptur. Soyunda pek çok şair, kumandan ve devlet adamı vardır.

Annesi ise Kaniçe eşrafından Abdüllâtif Paşa'nın kızı Fatma Zehra Hanım'dır.

Abdüllatif Paşa'nın Afyonda kaldığı iki buçuk yıl içerisinde Namık Kemal Afyon Mevlevihanesi neyzenbaşı Coşkun Dede'den ve Afyon müftüsü Buharalı Abdülvahit Efendi'den de istifade etti. Namık Kemal'in tasavvufa ve Mevleviliğe ilgi duymasında bu dönemin rolü olduğu tahmin edilmektedir. Namık Kemal'in annesi, Afyon'da kaldıkları dönemin sonlarına doğru 1848 yılında vefat etti.

Fatma Zehra Hanım'ın vefatından sonra, Mustafa Asım Bey'in üç kere daha evlenmesi sebebiyle, Namık Kemal, dedesi Abdüllâtif Paşa'nın yanında yetişti. İstanbul'da bir süre Beyazıt Rüştüyesi'ne devam etti. Daha sonra

dedesiyle birlikte Kars'a gitti. Kars'ta özel olarak tasavvuf ve edebiyat dersleri aldı. Namık Kemal ilk beytini Kars'ta yazdı. Hamasi yönü bu serhat şehrinde oluşmaya başladı. Binicilik, cirit, kılıç-kalkan gibi ata sporlarına burada merak sardı.

Namık Kemal dedesi ile birlikte İstanbul'a döndükten sonra, babasının tuttuğu özel hocalardan Arapça ve Farsça dersler aldı. Bundan sonra dedesi ile birlikte Sofya'ya gitti.

Namık Kemal'in hayatında Sofya, önemli bir dönemini teşkil eder. Onun Arapça, Farsça ve Fransızcası burada gelişti, Divan Edebiyatı yolunda şiirlerini burada yazmaya başladı. Mehmet Kemal, adı burada Namık Kemal oldu.

Namık Kemal burada on altı yaşları civarında iken Niş Kadısı Ragıp Efendi'nin kızı Nesime Hanım'la evlendi. Namık Kemal'in bu evlilikten Feride, Ulviye adında iki kızı ve **Ali Ekrem (Bolayır)** (1867-1937) adında bir oğlu oldu. Oğlu Ali Ekrem (Bolayır) 1894'te Kavalalı Ahmet Celal Paşa'nın kızı Zeynep Celile Hanım ile evlendi ve bu evlilikten oğlu Mehmet Kemal Cezmi (1896-1917) ve kızı Ayşe Masume (1899) doğdu. Diğer eşi Lofçalı **Ahmed Cevdet Paşa'nın** en genç torunu Azize Hanım'dan ise kızları Hatice Selma (1902) ve Fatma Beraat (1905) doğdu.

Namık Kemal'in diğer bir torunu da uzun yıllar Anadolu Ajansı Müdürlüğü yapan Muvaffak Bey'dir. Muvaffak Bey'in kızları ise Nermin (ö. 1994) ve Suzan'dır. Nermin Hanım, İstanbul'da yaşayan İngiliz göçmen aileden Jasper Sidney Streater (ö. 26.04.1977) ile evlenmiş ve oğlu Osman Streater (1942-2013) doğmuştur. Osman Streater ise Kabby ile evlenmiş, 1975 yılında kızı Olivia doğmuştur.

Namık Kemal'in bu torunları ile halen soyu devam etmektedir.

Namık Kemal dedesinin görevinden azledilmesi üzerine 1857 yılında tekrar İstanbul'a döndü. Namık Kemal, aynı yıl Tercüme Odası'na girdi. Fransızcasını burada daha da ilerletti. Tercüme Odası'nda beş yıl çalıştı. Zamanın meşhur şairleri ile burada tanıştı. Şinasi ile tanıştıktan sonra da Batı Edebiyatına merak sardı. İlk yazılarını Şinasi'nin çıkardığı Tasvir-i Efkâr'da yayımladı. Namık Kemal bu arada 1859 yılında dedesini kaybetti.

Şinasi'nin 1281/1864 yılında Paris'e gitmesi üzerine Tasvir-i Efkâr'ı kendi başına çıkarmaya başladı. Tercümân-ı Ahvâl'de de yazılar yazıyordu. Yazıları toplumda ilgi ile takip ediliyordu.

Gizli cemiyet üyelikleri ve ileri giden yazıları sebebiyle 1867 Martı'nda Erzurum Vali muavinliği ile İstanbul'dan uzaklaştırılmak istenince Ziya Paşa ile birlikte 17 Mayıs 1867 tarihinde Paris'e kaçtı. Aynı yılın 17 Haziranında da Londra'ya geçtiler. Bu sıralarda Mustafa Fazıl Paşa'dan büyük destek gördüler. Ali Suavi'nin çıkardığı Muhbir gazetesinde çalıştılar. Âli Suâvi ile aralarının açılmasından sonra, Ziya Paşa ile birlikte Londra'da Hürriyet gazetesini çıkarmaya başladı. Namık Kemal 1870 yılında İstanbul'a döndü. Burada İbret gazetesini yayın hayatına soktu ve gazetenin başyazarlığını üstlendi. Yazıları sarayda rahatsızlık yaratınca, 9 Temmuz 1872'de Gelibolu mutasarrıflığı ile İstanbul'dan uzaklaştırıldı.

Namık Kemal'in Gelibolu'dan İbret ve Ebüzziya Tevfik Bey'in çıkardığı Hadika gazetelerinde müstear isimle hükümete karşı ağır yazıları çıkmaya devam etti. Namık

Kemal aynı yıl içerisinde görevinden azledilince İstanbul'a döndü. Tekrar İbret'in başına geçti. Bu arada Vatan Yahut Silistre isimli piyesini tamamlayarak Gedikpaşa Tiyatrosu'nda oyuna girdi. Piyenin oynanması sırasında söylenen marşlarla heyecanlanan halk sokaklara döküldü. Olaylar sonunda İbret gazetesi kapatıldı. Anı gün Namık Kemal, Ebüzziya Tevfik, Berketzade İsmail Hakkı Bey tutuklandılar. Namık Kemal de, "Muzır neşriyatta bulunmak" isnadıyla Magosa'ya sürgüne gönderildi. Fakat piyes bir ay daha oynamaya devam etti. Namık Kemal Magosa'da otuz altı ay tutuklu kaldı. O, pek çok edebi eserini bu sürgün sırasında yazdı.

V. Murat'ın tahta geçmesi üzerine genel aftan faydalanarak İstanbul'a dördü. 1876'da Şura-yı Devlet Azalığı'na getirildi. Kanun-i Esasi'yi hazırlayan ekip arasında çalıştı. Kanun-i Esasi 22 Aralık 1876 tarihinde kabul ve ilan edildi.

Abdülaziz'in öldürülmesi davası sırasında beş ay tutuklu kaldı. Suçsuz olduğunun anlaşılması sonunda, Midilli'ye gönderildi. Bir çok şiirini burada yazdı. İki buçuk yıl sonra II. Abdülhamid'in iradesi ile 1879'da Midilli Mutasarrıfı oldu. Bir süre de, Rodos ve Sakız mutasarrıflıklarında bulundu. 2 Aralık 1888 tarihinde Sakız'da 48 yaşında vefat etti. Adada bir caminin haziresine defnedildi. Arkadaşı Ebüzziya Tevfik, şairin Bolayır'da gömülme arzusunu Padişah II. Abdülhamit'e iletince naaşı, Gelibolu Bolayır'da Orhan Gazi'nin oğlu Şehzade Gazi Süleyman Paşa'nın türbesinin yanına nakledildi. Birkaç yıl sonra Sultan Abdülhamit bir türbe yaptırdı. Türbenin planını Tevfik Fikret çizdi.

Namık Kemal'in şiir dalı dışın-

da roman, tiyatro, biyografi, tarih ve eleştiri dallarında pek çok eseri vardır.

Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre'den başka Âkif Bey (1874), Gülnihal (1875), İntibah (1876), Cezmi (1880) önemli eserleri arasında sayılabilir. Yarım kalan bir de büyük Osmanlı Tarihi çalışması vardır.

Namık Kemal tanıdığı, tanımadığı binlerce insana mektup yazmıştır. Bunlar, İstanbul Mektupları, Avrupa Mektupları ve Magosa Mektupları olarak tasnif edilerek, Fevziye Abdullah Tansel tarafından neşredilmiştir. Mektupların çoğu zarar görme endişesiyle muhatapları tarafından yakılarak veya toprağa gömülerek, yok edilmiş, bu sebeple 213 mektup ancak yayımlanabilmiştir.

KAYNAKLAR

- Ali Ekrem, Namık Kemal, İstanbul 1992.
Hikmet Dizdaroğlu, Namık Kemal, İstanbul 1996.
Önder Göçkün, Namık Kemal, Ankara 2009.
Orhan F. Köprülü, "Namık Kemal", Türk Klasikleri, C. 4, İstanbul 1984, s. 87-88.
Nihat Sami Banarlı, Kültür Köprüsü, İstanbul 1985, s.188-189.
M. Ali Uz, "Bekir Ağa", Konya Ansiklopedisi, s. 71.
Abdullah Saydam, "Namık Kemal", DİA, İstanbul 2006, s. 32/ 361- 380.

HÜRRİYET KASİDESİ

Namık KEMAL

Görüp ahkâm-ı asrı münharif sıdk u selametten
Çekildik izzet ü ikbal ile bab-ı hükûmetten

Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
Mürüvvet-mend olan mazluma el çekmez ianetten

Hakir olduysa millet şanına noksan gelir sanma
Yere düşmekle cevher sakit olmaz kadr ü kıymetten

Vücudun kim hamir-i mâyesi hâk-i vatandandır
Ne gam rah-ı vatanda hak olursa cevr ü mihnetten

Muini zalimin dünyada erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan sayyad-ı bi-insafa hizmetten

Hemen bir feyz-i baki terk eder bir zevk-i faniye
Hayatın kadrini âli bilenler hüsn-i şöhetten

Nedendir halkta tul-i hayata bunca rağbetler
Nedir insana bilmem menfaat hıfz-ı emanetten

Cihanda kendini her ferdden alçak görür ol kim
Utanmaz kendi nefsinden de ar eyler melametten

Felekten intikam almak demektir ehl-i idrake
Edip tezyid-i gayret müstefid olmak nedametten

Durup ahkam-ı nusret ittihad-ı kalb-i millette
Çıkar asar-ı rahmet ihtilaf-ı rey-i ümmetten

Eder tedvir-i alem bir mekînin kuvve-i azmi
Cihan titrer sebat-ı pay-ı erbab-ı metanetten

Kaza her feyzini her lutfunu bir vakt için saklar
Fütür etme sakın milletteki za'f u betaetten

Değildir şîr-i der-zencire töhmet acz-i akdamı
Felekte baht utansın bi-nasib- erbab-ı himmetten

Ziya dûr ise evc-i rif'atinden iztirâridir
hicâb etsin tabiat yerde kalmış kabiliyetten

Biz ol nesl-i kerîm-i düde-i Osmaniyânız kim
Muhammerdir serâpâ mâyemiz hûn-ı hamiyetten

Biz ol âl-i himem erbab-ı cidd ü içtihadız kim
Cihangirâne bir devlet çıkardık bir aşiretten

Biz ol ulvi-nihâdânız ki meydân-ı hamiyette
Bize hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten

Ne gam pür âteş-i hevl olsa da gavgâ-yı hürriyet
Kaçar mı merd olan bir can için meydân-ı gayretten

Kemend-i can-güdâz-ı ejder-i kahr olsa cellâdın
Müreccattır yine bin kerre zencîr-i esâretten

Felek her türlü esbâb-ı cefasın toplasın gelsin
Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azîmetten

Anılsın mesleğimde çektiğim cevr ü meşakkatler
Ki ednâ zevki aladır vezâretten sadâretten

Vatan bir bî-vefâ nâzende-i tannâza dönmüş kim
Ayırmaz sâdikân-ı aşkıni âlâm-ı gurbetten

Müberrâyım recâ vü havfden indimde âlidir
Vazifem menfaatten hakkım agrâz-ı hükûmetten

Civânmerdân-ı milletle hazer gavgâdan ye bidâd
Erir şemsîr-i zulmün âteş-i hûn-ı hamiyetten

Ne mümkün zulm ile bidâd ile imhâ-yı hürriyet
Çalış idrâki kaldır mukteditersen âdemiyetten

Gönülde cevher-i elmâsa benzer cevher-i gayret
Ezilmez şiddet-i tazyikten te'sir-i sıkletten

Ne efsunkâr imişsin ah ey didâr-ı hürriyet
Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esâretten

Senindir şimdi cezb-i kalbe kudret setr-i hüsn etme
Cemâlin ta ebed dûr olmasın enzâr-ı ümmetten

Ne yâr-ı cân imişsin ah ey ümmid-i istikbâl
Cihani sensin azad eyleyen bin ye's ü mihnetten

Senindir devr-i devlet hükümünü dünyaya infâz et
Hüdâ ikbâlini hıfzeylesin hür türlü âfetten

Kilâb-ı zulme kaldı gezdiğin nâzende sahrâlar
Uyan ey yâreli şîr-i jeyân bu hâb-ı gafletten

MIYASE

Prof. Dr.
Saim
SAKAOĞLU

Dizimizin önceki yazılarında çeşitli kelimeleri ele almış, bir sohbet havası içinde sizlerle paylaşmıştık. Bugün ise farklı bir yöntemle, ad araştırmaları konusunda çalışacak olanlara az da olsa yol göstermek amacıyla, bir hanım adını, **Miyase** adını ele alıp üzerinde duracağız.

Miyase, Anadolu'da pek de yaygın olmayan bir kadın adıdır. Biz, bir komşumuzun adı **Miyase** olduğu için bu adı çocukluğumuzdan beri bilmekteyiz.

Miyase adı Türk adları arasında çokluk sırasına göre 1290. sırada yer almaktadır. *Methiye* adı 1288, *Mevhibe* adı 1299, *Mualla* adı 1291 ve *Muhteşem* adı ise 1292. sıradadır.

Ülkemizdeki her 13.724 kişiden birinin adı **Miyase**'dir. Buna göre adın yaygınlık oranı 0.07'dir (*ismi didikle.com*).

Adın anlamını bir site şöyle veriyor: *Miyase*: Miyan-ser: *Yarısı değerli taşlarla süslü bir tac türü* (*isim bulamadım.com*).

Bir ilahiyat öğrencisi hanım, adının anlamı eğer yukarıdaki gibi ise nefret ediyor, değilse, kendisinin öğrendiğine göre Arapça, *Allah'a hizmet eden kul* ise çok sevdiğini söylüyor.

Adı **Miyaser** olan da var. Babasının koyduğu bu adı bu hanım sonradan sevmeye başlamış.

Bir başkası ise adın taç ile ilgili olduğu ve anneannesinin de adı olduğu için seviyor. Demek ki büyüklerin adının torunlara konulmasının bir faydasını da adın yaşını belirlerken görüyoruz.

Adının aldığı tepkiden dolayı sevmediğini ve değiştirmeyi düşünenler bile var.

İşte bazı meçhul (!) ve merhume Miyase Hanımlar...

Miyase Koyuncu... Konya Üçler Mezarlığı'nda ebedî uykusunda...

Miyase Sefil... Varlığını ölüm ilanından öğreniyoruz. Banka görevlisi bir hanımın annesinin adı olduğuna göre bu hanım da oldukça yaşlı olmalıdır (*Hürriyet*, 05 Eylül 2013).

Ve de bazı ünlü Miyase Hanımlar...

Prof. Dr. **Miyase** Bayraktar, Hacettepe Üniversitesi İç Hastalıkları Uzmanı.

Prof. Dr. **Miyase** Christensen, Karlstard Üniversitesi öğretim üyesi... Galiba medya ve iletişim alanında çalışıyor.

Doç. Dr. **Miyase** Çınar, Kırıkkale Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğretim üyesi.

Doç. Dr. **Miyase** Dakman Erciyes [boy uzatma ile ilgili uzman].

Yrd. Doç. Dr. **Miyase** Çağ-

daş, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi öğretim üyesi. (Fakülte adı değişmiş.) Bir kitabı: *Kadın Giyiminde Kapanma Payı ve Yaka Çizim Teknikleri*.

Yrd. Doç. Dr. **Miyase** Yaylagül, Adıyaman Üniversitesi öğretim üyesi.

Miyase İlknur, *İlhan Abi* [Selçuk] kitabının yazarı.

Miyase Sertbarut, edebiyat öğretmeni, 63 yaşında, Ceyhanlı, çocuk edebiyatı yazarı. İstanbul 32. TÜYAP Kitap Fuarı'nda, Çocukluğumun Tanrısı/Piper Pa 25 adlı eserini imzalayacaktı: Kasım 2013.

Facebookçu Miyaseler: **Miyase** Erdem, **Miyase** Sayar.

Genel Ağ'da dolaşırken karşılaştığımız öbür **Miyase** Hanımlar... **Miyase** Arazi Erikçi (Konya'da olmalı), **Miyase** Güvensoy (başarılı ameliyatı için verilen teşekkür ilanından).

Böyle deyip konuyu sizlere havale ederek işin içinden çıkacağımı sanmıştım. Derken bir gün aklıma bir şiirin mısraları geliverdi. Bu şiir, bizim ünlü âşığımız Mehmet Yakıcı'nın 'Alâeddin Parkı' adlı şiiriydi. Biz de şiiri, *Konya Üzerine Şiirler* (Konya 2002, 209-210) adlı antolojimize almıştık. İsterseniz, Konya'da az da olsa çocuklarımıza koyduğumuz adlardan biri olan o adı, içinde yer aldığı dörtlülüğüyle birlikte okuyalım:

İkinci olur, kurulur piyase,
Satıyorlar orda hem tabak,
kâse,
Toplanır gelirler Ayşe, Miyase,
Her gelen dostunu burada buluyor.

Âşık Mehmet Yakıcı'nın **Miyase** adını seçmesi tesadüfi değildir; o, *piyase* ve *kâse* kelimeleri için kafiyeli olsun diye bu adı özellikle kullanmıştır.

Evet, nasıl olmuşsa olmuş, biz **Miyase** Hanım'ı ihmal etmişiz. Oysa bizim ünlü Çaybaşı Caddesi'ndeki merhume evimizden iki üç kapı önceki bir komşu teyzemiz de bu adı taşıyordu, yazımızın başında kısaca dokunmuştuk. Biz ona nasıl mı seslenirdik? Tam bir Konyalı gibi, tam da Konya ağzının gereği gibi... **Miyesapla** (**Miyase** Abla).

Ancak ad son yıllarda, Prof. Dr. Üstün Dökmen'in *Miyase'nin Kuzuları* (İstanbul 2009, Remzi Kitabevi) adlı kitabıyla popülerleşiverdi (yani geniş kitlelerce bilinir oldu.) Vay **Miyase** vay...

Miyase adıyla ilgili tekerleme var mı diye birkaç kaynağa baktım, yoktu; belki de bakamadığım kaynaklarda vardır. Hani, Hediye adı için, 'Hediye, Hediye / Ekmek vermez kediye' diye bir tekerlememiz var ya, 'Acaba, dedim, **Miyase** için de benzer bir söz var mıdır?' diye düşünmüştüm. Yoksa da biz bir tane uydurur elim demekle de iş olmuyor. Ne dersiniz, uydurur elim mi? '**Miyase, Miyase** / Hani bana elbise?' Biliyorum, beğenmediniz. Ama bu adı taşıyan bir çocukluk arkadaşım olsaydı her hâlde o yıllarda daha uygununu uydurur idim.

Sıra sizde, bakalım ailenizde, yakın çevrenizde veya tanıdıklarınız arasında bu adı taşıyanı var mı, hele bir araştırınız.

BİR GÜZ GÜNÜ BİR DOSTU HATIRLAMAK

Ahmet KUŞ

Yalçın ağabeyle Yeni Gazete'de genel yayın koordinatörü olduğu dönemde tanışmıştık. İlk yazı denemelerim Yeni Gazete'de yayımlanmıştı. O dönemde henüz yeni bir yazar adayı olduğumuz için yazılarımızda ufak tefek eksiklikler ya da bilgi noksanlıklarımız olabiliyordu. Çıraklık dönemimiz diyebileceğim o dönemde usta bir gazeteci olan Yalçın Ağabey bizlere hep yol gösterici oldu. Onun tavsiyeleri ve katkıları sonucunda yazı hayatında belirli bir noktaya ulaştık. O gazetecilik konusunda bizler için daima teşvik edici oldu. Yeni Gazete'de onun odasında yapılan uzun sohbetler bizler için bir okul işlevi gördü. Gazeteciliğin ve araştırmacılığın incelikleri-

ni hep bu sohbetler sayesinde öğrendik. Onun sevecen ve cana yakın kişiliğinin de bu konuda çok büyük katkısı oldu. Bugün samimi olduğumuz dostlarımızın da büyük çoğunluğuyla gazete binasındaki o sohbetler sırasında tanıştık. Merhum Sefa Odabaşı, Merhum Nevzat Küçükkerdoğan, Seyit Küçükbezirci, Mehmet Gündoğdu, İhsan Kayseri, Ali Işık, Özgen Küçükkoner, Ali Osman Öztürk, Caner Arabacı, Tahsin Kavak, İbrahim Dıvarcı ve Tahir Sakman gibi dostlarımızın katıldığı pazar sohbetlerinin gazete hakkında bir nevi istişare özelliği olduğu gibi bizler için de ufuk açıcı bir yönü vardı.

9 Kasım 2013 Cumartesi günü Yalçın ağabeyi ölümünün 9. yılın-

da mezarı başında andık. Onu seven, onunla bir hukuku olan meslektaşlarının neredeyse tamamına yakını katıldı bu toplantıya. Sağ olsun bu anma toplantıları konusunda İhsan Kayseri ağabeyin gayretleri çok büyük. Bugüne kadar vefat eden yüzlerce Konyalı yazarı, gazeteciyi, devlet adamını, araştırmacıyı, eğitimciyi, şairi, sanatçıyı onun sayesinde mezarları başında yâd ettik, ruhlarına Fatihalar, Yasini Şerifler gönderdik. Vefa önemli ve asla terk edilmemesi gereken bir haslet... Bugüne kadar birçok büyüğümüzü anmaya vesile olan İhsan Ağabeyden Allah razı olsun. Dostları, mezarı başında Yalçın ağabeyi anlatırken eski günleri hatırladım. Merhum Sefa Odabaşı ve Nevzat Küçükerdoğan'la olan muhabbetleri ve dostlukları geldi gözümün önüne. Bu üçlünün gönülleri gibi dostlukları da güçlüydü. Bu vesi-

leyle Sefa Odabaşı ve Nevzat Küçükerdoğan ağabeylere de Allah'tan rahmet diliyorum. Mekânları cennet olsun, Allah taksiratlarını affetsin...

Anma toplantısında ilk olarak Konya'nın duayen gazetecisi Sevgili ağabeyim Seyit Küçükbezirci kısa bir konuşma yaptı. Seyit ağabeyin konuşmasında değindiği bir hususa ben de dikkat çekmek istiyorum. Seyit ağabey gelecek yıl yapılacak 10. yıl anma toplantısında Yalçın Dikilitaş'ın gazete yazılarının ya da şiirlerinin kitaplaştırılmasının son derece anlamlı olacağını belirtti. Daha önceki yazılarımda da ifade ettiğim gibi şayet Yalçın ağabeyi seviyorsak ve onun adının yaşamasını istiyorsak bu görev hepimizindir. Örneğin sağlığundayken kaleme aldığı dörtlükleri bir araya getirilip bir kitap olarak yayınlanabilir. Yine muhtelif tarihlerde farklı gazetelerde yayınlanan ve güncelliğini yitirmeyen yazılarından bir seçme yapılabilir. Onun bir de Anadolu Manşet gazetesinin kültür - sanat ilavesinde yayımlanan "**Benim İnsanlarım**" başlıklı söyleşileri bir araya getirilirse çok güzel bir kitap olabilir. Özellikle bu seride Konya'nın çok farklı kesimlerinden ünlü-ünsüz isimler yer aldığı için bu kitap yayınlanabilirse çok faydalı bir hizmet olur. "Benim İnsanlarım" başlıklı bu yazıların tamamı benim arşivimde var. Ayrıca bütün bunların yanı sıra bir de Yalçın ağabey hakkında yazılanlar ve onunla yapılan söyleşiler de küçük bir kitapçıkta toplanabilir. Sözünü ettiğim tüm bu çalışmalar için her türlü yardımı yapmaya hazırım. Gazeteciler

Cemiyetimiz bu işe öncülük ederse Belediyelerimizin, Kültür Müdürlüğümüzün ya da meslek odalarımızın bu işin maddi boyutunu halledebileceklerine inanıyorum. Bakınız Yalçın ağabey vefat edeli 9 yıl oldu. Neredeyse her anma toplantısında aynı temennilerde bulunmamıza rağmen henüz onun bir tane bile eserini yayınlamadık. Bu şehir her şeyiyle büyük bir şehir, söylenenler lafta kalmasın lütfen, en azından ölümünün 10. yılında bir ya da birkaç tane eserini yayınlatalım ve toplantı sırasında dostlarına dağıtalım...

Dünya fani, hepimiz er ya da geç öleceğiz. Dostlarımızın dostluklarımızın kıymetini bilelim. “Dost dostun eğerlenmiş atıdır” derdi Yalçın ağabey... Şu üç günlük dünyada her şey yalan, gittikten sonra ne kalacak geriye, yaptığımız iyilikler ve sağlam dostluklar... Bir de bıraktığımız eserler

baki kalacak. Hanlarımız, hammamlarımız, modelli arabalarımız hep burada kalacak... Öldükten sonra hayırla yâd edilebiliyorsak ne mutlu bize. Yalçın ağabey bu dünyadan iyi bir iz bırakarak ayrıldı. Hayırlı evlatlar bıraktı. İnşallah hayır defteri kapanmayanlardan olur. Bir güz günü onu hatırlamamıza vesile olanlardan Allah razı olsun.

Aczimin Giryesi

Varlık ve yokluk...

İnsanlık huzursuz; kimi varlıktan, kimi yokluktan.
Hayret, gönül darlığı yokluktan ziyade çokluktan.

Ahmet Sevgi

Ahmet ÇELİK

GÜNEYSINIR TARİHİNE BİR KATKI: 1834 TARİHLİ KARASINIR NÜFUS DEFTERİ

Osmanlı Devleti'nde, biri Sultan II. Mahmut döneminde (1831) diğeri de Sultan Abdülmecit döneminde (1841) olmak üzere iki genel nüfus sayımı olmuştur. Bu nüfus sayımlarının temel amacı daha çok askerlik ve vergilendirme ile alakalıdır. Çünkü devlet, müslüman nüfusun miktarını askerlik bakımından; Hıristiyan nüfusun sayısını da vergi (cizye, haraç) bakımından öğrenmek istemiştir.

Bu dönemde Rumeli ve Anadolu'da yapılan nüfus sayımlarına ait defterlerden biri de 17 Şevval 1249/27 Şubat 1834 tarihli **Konya Belviran Kazası Nüfus Defteri**'dir. Bu defterde Belviran Kazası ve köylerine ait nüfus kaydedilmiştir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde (NFS. D. No: 03.373 numara ile) kayıtlı olan Konya Belviran Kazası Nüfus Defteri, toplam 67 sayfadır. Defterin 40. sayfasında

Güneysınır'a bağlı olan Armusun (Gürağaç) ve 47-48. sayfalarında Elmasun (Güneybağ) köyleri kaydedilmiştir.

İncelemesini yaptığımız “**Karasınır Karyesi** (Köyü)” ise adı geçen nüfus defterinde 49 ile 52. sayfalar arasında geçmektedir. Karasınır, günümüzde **Elmasun** (Güneybağ) ve **Armusun** (Gürağaç) gibi Güneysınır ilçesini oluşturan bir mahallenin adıdır.

Güneysınır'ın resmi ilk nüfus sayımı da olan Belviran Kazası Nüfus Defteri'nin başlangıcı şöyledir:

“Bu defa şeref-rizi sudur (şeref veren) buyrulan bir kıt'a fermanı celil-i ünvan mucibince nüfus-u **Belviran** kazası kuralarının (köylerinin) bilcümle ehl-i İslam (müslüman) siğar (küçük)

ve kibarı (büyük), sinn (yaşları) ve eşkâli (görünüşü) ve numara vechi üzere hala eyalet-i **Karman Valisi** devletlü, ibühetlü **el-Hac Ali Paşa** hazretlerinin inzımamı zayı olunduğu defterdir ki der vechi ati zıkr ve beyan olunur.” 17 Şevval 1249/27 Şubat 1834, Perşembe.

Bundan sonra nüfus defterinde 49 ile 52. sayfalar arasında geçen Karasınır'ın hane ve yaşlarına göre mevcut nüfusu şöyledir:

1. HANE: Kır sakallı Veli Efendi veledi **Yakub**, (45 yaşında, Köy imamı); Karındaşı aksakallı **Ömer** (55); Ömer'le damadı karabıyıklı Ahmet veledi **İsmail** (30).

2. HANE: Kır sakallı Hacı Yakup veledi **Mehmet** (52);

Oğulları kumral sakallı **Hacı İbrahim** (25-köy hatibi); **Fazlı** (7); Ve gulamı (oğlu) Reyhan veledi (oğlu) **Abdullah** (10).

3. **HANE**: Aksakallı Gaffar oğlu **Ali** (55).

4. **HANE**: Aksakallı Cedel Evli Ali veledi (oğlu) **Ali** (70); Oğulları Kara sakallı **İsmail** (45); Oğulları **Mustafa** (13); **Ali** (9); Kara sakallı **Musa** (37); Kara sakallı **Mehmet** (32); Oğlu **İsmail** (2).

5. **HANE**: Gaffar oğlu aksakallı **Hasan** (62); Kara sakallı **Gaffar** (35); Oğulları **Ali** (8); **Mustafa** (6); Kara bıyıklı **Ahmet** (28-diyar-ı uhrada); Sarı bıyıklı **Mehmet** (22).

6. **HANE**: Aksakallı Veli veledi Topal **Ahmet** (50); Oğlu kumral sakallı **Mustafa** (25), Oğulları **Mehmet** (3); **İsmail** (2); Karındaşı oğlu Kara sakallı

Ahmet veledi **Abdullah** (32); Oğlu **Abdullah** (2).

7. **HANE**: Kumral sakallı Paşa'nın **Bekir** (45); Oğulları **Ahmet** (17); **Musa** (asker); **İbrahim** (9); **Abdullah** (1).

8. **HANE**: Kumral sakallı Paşa'nın Halil veledi (oğlu) **Mehmet** (35); Oğlu **Halil** (1); Karındaşı ter bıyıklı **Mehmet** (22).

9. **HANE**: Kara sakallı Süleyman veledi oğlu **Hatıb** (38); Oğlu **Süleyman** (6).

10. **HANE**: Aksakallı Ömer oğlu Nasuh veledi (oğlu) **Mehmet** (55); Oğulları kara sakallı **Mustafa** (25); **Ahmet** (17); **Mehmet** (13); Karındaşı kır sakallı **Ömer** (45); Oğlu **Osman** (13).

11. **HANE**: Aksakallı Nasuh Koca oğlu **Ali** (55).

12. **HANE**: Hacı Mustafa

oğlu **Halil İbrahim** (13).

13. HANE: Kır sakallı Ömer oğlu Ömer veledi (oğlu) **İbrahim** (45); Oğlu **İbrahim** (2); Üvey oğlu **Mustafa** (13)

14. HANE: Kır sakallı Hacı Abdullah veledi **Osman** (45); Oğulları kara sakallı **Molla Hasan** (22- öğrenci); **Memiş** (17); **Osman** (12); Üvey oğlu **Mehmet** (12); Karındaşı Oğlu Kara Sakallı **Ali** (25); Oğlu **Yunus** (3).

15. HANE: Hacı Kesek oğlu aksakallı Memiş veledi **Süleyman** (60); Oğlu kara sakallı **Memiş** (30); Oğlu **Yusuf** (2).

16. HANE: Aksakallı Hacı Kesek oğlu **Osman** (55); Oğlu kara sakallı **İsmail** (25).

17. HANE: Kır sakallı Dırak Mehmet veledi **Mustafa** (45);

Mehmet (3).

18. HANE: Kara Musa oğulları kara sakallı **İsa** (35); Kara sakallı **Mehmet Ali** (28).

19. HANE: Dereli oğlu kır sakallı Memiş veledi **Süleyman** (50); Oğlu **Süleyman** (19); **İbrahim** (17); **Hasan** (5); **Mustafa** (1).

20. HANE: Dereli oğlu kara sakallı Ali veledi **Süleyman** (35); Oğlu **Halil** (1); Karındaşı kara sakallı **Hüseyin** (22).

21. HANE: Topal Bekir oğlu kır sakallı **Osman** (55); Oğlu **Bekir** (5).

22. HANE: Topal Bekir oğlu **Ahmet** (50); Oğulları **Molla Eyüp** (17); **Ali** (13).

23. HANE: Ter bıyıklı Gafar Memiş'le oğlu **Hasan** (25).

24. HANE: Deli Bekir oğlu kır sakallı Deli **Mehmet** (40); Oğulları **Hüseyin** (19); **Osman** (asker); **Hasan** (6); **İsmail** (3).

25. HANE: Dereli Oğulları kara sakallı **Ahmet** (30); Oğlu **Halil** (2); Ter bıyıklı Mehmet veledanı(iki oğlu) **Halil** (22); Oğlu **Süleyman** (1).

26. HANE: Veli Koca Oğulları **Halil** (12); **Veli** (9).

27. HANE: Ruşen oğlu kumral sakallı **İbrahim** (37); Oğulları **Mustafa** (5); **Ali** (1); Karındaşı ter bıyıklı **Osman** (23).

28. HANE: Ruşen oğlu kara sakallı **Mustafa** (35); Oğulları **Abdurrahman** (7); **Mehmet** (1).

29. HANE: Kır sakallı Kerim veledi **Hamza** (45-Özürlü); Karındaşı oğlu Ali veledi **Hacı**

Veli (15).

30. HANE: Çakıroğlu kara sakallı Ahmet veledi **Mustafa** (35); Karındaşı kara sakallı **Ali** (32); Oğlu **Mustafa** (5).

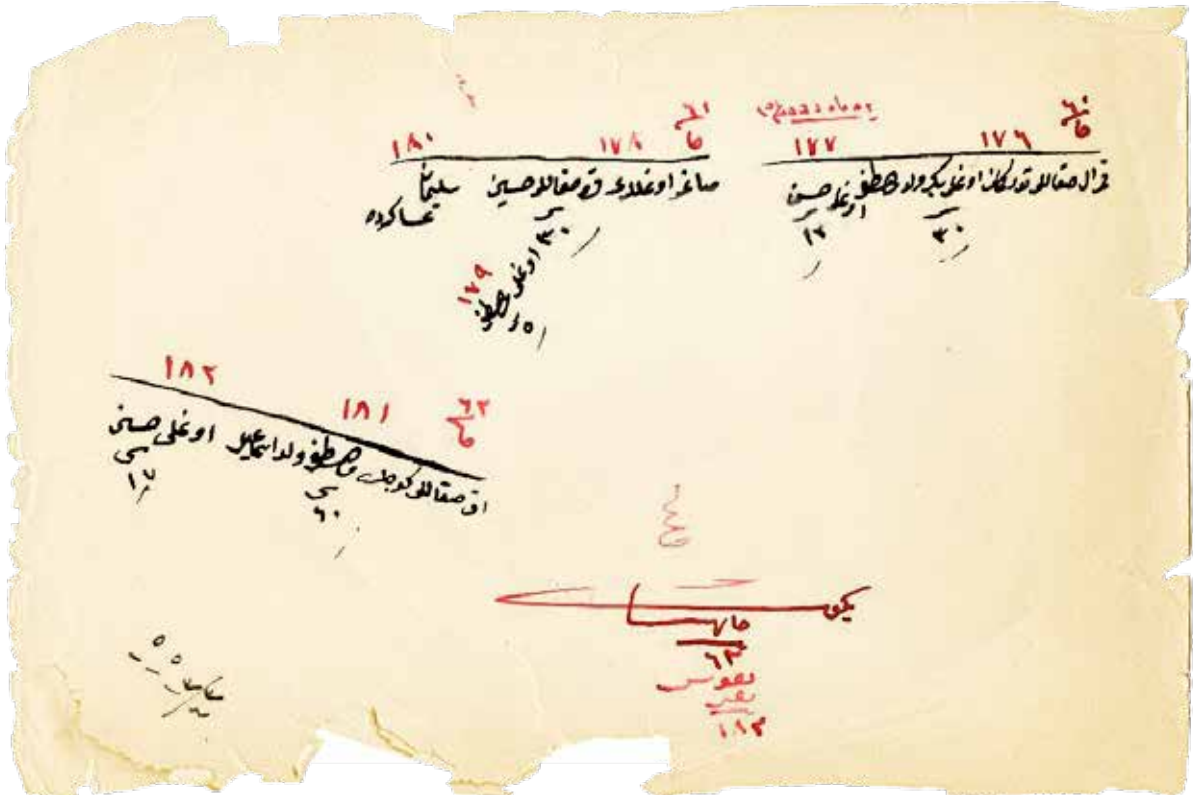
31. HANE: Aksakallı Şalgacı **Ahmet** (50); Oğlu **Mehmet** (8).

32. HANE: Seferoğlu kara sakallı **Ahmet** (35); Oğulları **Hasan** (3); **Hüseyin** (3).

33. HANE: Boduk Koca oğlu kır sakallı Hüseyin veledi **Hüseyin** (45); Oğlu **Hasan** (8).

34. HANE: Ömer oğlu kır sakallı **Hüseyin** (50); Oğulları kara sakallı **İbrahim** (27); Oğlu **Memiş** (1); **Ali** (20); **Hüseyin** (1); Üvey oğlu Mehmet veledi (oğlu) **Hasan** (10).

35. HANE: Ömer oğlu Bekir'in oğulları **Ahmet** (As-

ker); **Mehmet** (9); **Hasan** (6).

36. HANE: Aksakallı Topal Mehmet oğlu Mehmet (60-özürlü); Oğlu **Musa** (15).

37. HANE: Karkaralı Ahmet'in oğlu **Ahmet** (8);

38. HANE: Etetli Oğlu kumral sakallı Ahmet veledi (oğlu) **Hasan** (32).

39. HANE: Kesek Kadir'in oğlu kır sakallı **Süleyman** (40); Oğulları **Ahmet** (9); **Kadir** (6); **Mustafa** (1); Karındaşı kara sakallı **Ömer** (27).

40. HANE: Dereli oğlu kara sakallı Mustafa veledi **Süleyman** (37); Oğlu **Mehmet** (3);

41. HANE: Aksakallı Halil veledi **İsmail** (50); Oğulları kumral sakallı **Hasan** (35); Oğulları **Mehmet** (2); **Halil** (1); Kumral sakallı **İsmail** (30); Oğlu **Ahmet** (1).

42. HANE: Aksakallı Tatar İbiş veledi(oğlu) **Mehmet** (60); Damadı Kara Sakallı Mustafa Veledi **Ahmet** (40); Oğulları **Mevlüt** (3); Mehmet (8).

43. HANE: Sağır oğulları kara sakallı **Ahmet** (30); Oğlu **Hüseyin** (1); Hasan (Asker).

44. HANE: Aksakallı Mümin oğlu **Mustafa** (60); Oğlu kara sakallı **İsmail** (40); Oğlu **Memiş** (2).

45. HANE: Kara sakallı Şaban veledi **Hüseyin** (-); Oğulları ter bıyıklı **Hüseyin** (22); **Mehmet** (13).

46. HANE: Kır sakallı Osman veledi **Ayvaz** (45); Oğlu **Mevlüt** (13).

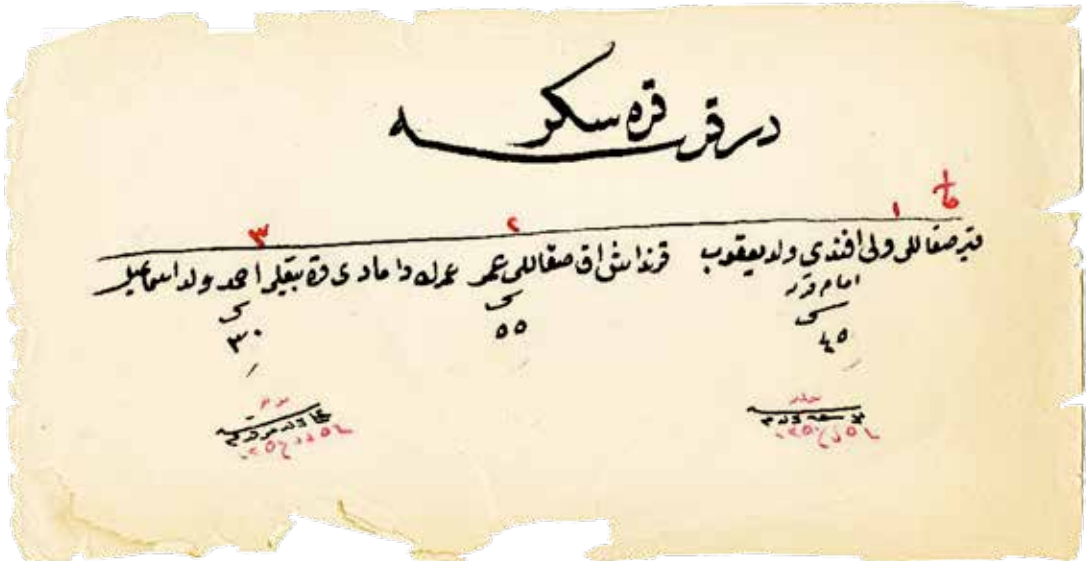
47. HANE: Kara sakallı Mustafa veledi **Hamza** (35); Oğlu **Mehmet** (2).

48. HANE: Kara sakallı Alam veledi **Alam** (30); Oğlu **Abdullah** (2); Babalığı aksakallı **Ahmet** (50).

49. HANE: Kara sakallı küçük Mustafa oğlu **Mehmet** (35); Oğlu **Ali** (6).

50. HANE: Kart bıyıklı Hekim oğlu **Mehmet** (28).

51. HANE: Kumral Sakallı Fettah Oğlu **Ali** (25); Oğlu **Fet-**

tah (2).

52. HANE: Aksakallı **Küçük İsmail** (50); Oğlu **Veli** (12).

53. HANE: Aksakallı Yörük Süleyman veledi **Ali** (50); Oğlu **Musa** (6).

54. HANE: Kurd oğlanın Ali veledi **Süleyman** (Asker); Üvey oğlu Ali veledi **sıbyan** (3).

55. HANE: Kır sakallı Dede Abdurrahman veledi (oğlu) **Mustafa** (45); Oğlu **İsmail** (5).

56. HANE: İnkelli oğlu Kadir veledi (oğlu) **Halil** (5).

57. HANE: Aksakallı sağır **Yakup** (60-özürlü).

58. HANE: Kır sakallı veledi **Emrullah** (40); Oğulları **Emrullah** (6); **Mustafa** (2).

59. HANE: Aksakallı Türkmen oğlu Mustafa veledi(oğlu) **Mehmet** (60); Oğulları **Süleyman** (asker); Ter bıyıklı **Mehmet** (22).

60. HANE: Kumral sakallı Türkmen oğlu Bekir veledi **Mustafa** (30); Oğlu **Hasan** (12).

61. HANE: Sağır oğulları kara sakallı **Hüseyin** (30); Oğlu **Mustafa** (5); **Süleyman** (Asker).

62. HANE: Aksakallı Küçük Mustafa veledi **İsmail** (60); Oğlu **Hasan** (17).

Sonuç olarak 1834 tarihli nüfus defterinde **Karasınır** köyünde toplam 62 hanenin mevcut olduğu görülmektedir.

Köyün erkek nüfusu 182'dir. (Bir sonraki sayımda Karasınır'ın erkek nüfusu, 199'a çıkmıştır.)

Hanelerin başlangıcı "hâ" harfi ile kısaltılarak yazılan nü-

fus defterine göre; 9 hanede 1'er kişi; 21 hanede 2'şer, 18 hanede 3'er, 4 hanede 4'er, 4 hanede 5'er, 4 hanede 6'şar, 2 hanede 7'şer erkek şahıs yazılıdır. Sıra ve hane no'lar kırmızı kalemle yazılmıştır.

Defterde şahısların yaşı "sin" harfi ile gösterilmektedir ki bu Arapça "sinn yani yaş" kelimesinin kısaltılmasıdır. Köydeki en yaşlı erkek 70 yaşındadır.

Molla (2 kişi), imam, hatip, öğrenci ve asker (6 kişi) dışında meslek grupları zikredilmeyen erkekler, sakal ve bıyıklarına göre aksakallı, kır sakallı, kumral sakallı, kara sakallı ya da sarı bıyıklı, kara bıyıklı, ter bıyıklı ve kart bıyıklı olarak vASFedilmektedir. Deftere kaydedilen en küçük erkeğin yaşı ise 1'dir. Bu sayım yalnız erkek nüfusu kapsadığı ve kadınların sayımı yapılmadığından köyün tam nüfusunu göstermekten uzaktır.

Köyde asker olan 6 kişi vardır. Bunların yaşları deftere yazılmamıştır. Bir kişi başka memlekettedir. Bir kişi ise ilim tahsilindedir. 4 erkeğin durumu ise "üvey oğul" olarak kaydedilmiştir. Ayrıca 3 şahıs da özürlü/has-ta olarak (alil) deftere kaydedilmiştir.

KAYNAKLAR:

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri (B.O.A.), Konya Belviran Kazası Nüfus Defteri, NFS.D.No: 3373.

Enver Ziya Karal, Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831, Ankara.